

Tarbula, devica mučenica. Pripovedna pesem. Speval Janez Bilc. Ljubljana 1901. Natisnili Blaznikovi dediči. Samozaložba. 8°. Str. 50. — G. Bilc, ta častitljivi starina med našimi pesniki, je zložil „Tarbulo“ že l. 1866. „Zgodnja Danica“ jo je obelodanila l. 1868. G. Bilc jo je čez 31 let zopet predelal ter objavil v istem listu l. 1899.

Vsebina te pripovedne pesmi je zgodovinska. V IV. stoletju po Kristusu je vladal v Perziji kralj Sapor II. Izprva je bil dober in pravičen vladar, kristjanom prijazen in naklonjen. Pozneje pa je postal sveti veri sovražen in krut preganjavec kristjanov. Na njegov ukaz so Perzi okrog l. 345. grozovito umorili svetega škofa Simeona in blaženo devico Tarbulo, katero imenujejo nekateri stari pisatelji tudi Terbutu. To mučenico opeva g. Bilc z geslom: *Sanguis martyrum — semen christianorum.*

Nedolžnost Tarbula branila
za slavni križ prelila kri,
si dvojni venec priborila:
junaštva in nedolžnosti.

Slaviti hočem to devico,
opevati junakinjo;
častiti sveto mučenico,
orudečeno lilijo.

To misel opeva g. Bilc v devetih spevih, ki so deloma epičnega, deloma liričnega značaja.

Dve dobi slovenskega pesništva se srečujeta v tej knjižici: Doba „Abuna Solimana“ in novejša struja, ki je iskala nedavno še snovi v Orientu. G. Bilc je prilagodil novejši dobi obliko, a je ohranil vzore naših prednikov — navdušenost za krščanske ideale. In po tem se mora soditi ta pesem. Tudi Bilc je navdušen za svobodo, ko končuje svojo povest:

Solnce svobode zdaj vshaja,
krasno cerkev sveta vstaja.

Ta pesem najvišje duhovne svobode se razliva v slavospev oni kulturni sili, katera je bila vsikdar braniteljica najvišjih idealov očiščene in posvečene svobode:

Petnajst stoletij že je bilo,
kar kri prelila sveta deva,
ki moja pesem jo opeva.
Od takrat vse se premenilo,
le cerkev sveta je ostala,
kot v morju sinjem siva skala.

Zato pa nas, ki smo prepojeni sicer s formalno dovršenejšim, a idealno zaostalim modernizmom, obhaja neko sladko domotožje, ko čitamo pesem o perzijski devici mučenici. | E.

Navihanci. Okrogle povesti. Spisal Rado Murnik. V Ljubljani 1902. Založil

L. Schwentner. — Do ušes smo v moderni struji nove literature. Hlastamo po novih proizvodih, domačih in tujih, čakamo novih užtkov, čakamo novih očaranj — a žanjemo skoro vedno razočaranja. Kakor secesionistične vinjete, okraski in slike v nekih bolnih, vijugastih — z Goethejem bi rekli „v ekstatično lenih“ — potezah omamljajo našo dušo in jo zazibavajo v neko neugodno melanholijo, tako dekadenca redno zasaja in pušča trne v naših srcih, da le-ta, že vsled bridkih razmer otožna, postanejo še bolj sanjava in nesrečna. Povsod se eksperimentira s patološkimi izjemami, povsod se slikajo značaji, ki so same posebnosti, značaji, o katerih lahko rečemo, da jih v resnici ni. Nekdanji klasiki in estetiki so hoteli, da zmaga krepost in vrlina, da ta zmaga vpliva na ljudstvo, da ga podkreplja in vžiga za podobno delo. Danes skoro vseskozi rešujejo drugačne probleme, ki človeka nehote tirajo do sklepa: „Če hočeš, da se ti dobro godi, da boš živel udobno, bodi lopov, samo ne poštena duša!“ S tem nikakor ne trdimo, da v hinavskem in egoškem svetu ta stavek ne velja. Velja od dne do dne bolj — a to je bolezen človeške družbe. Obupani onemoglosti neodločnih živcev, mrkljih nazorov in hipotetiznih prepričanj pa ravno moderna ne more pisati receptov — vsaj taka ne, kakršna je vesplošno. Je čestokrat lepa, tehnično dovršena, da se ji čudimo, a je v jedru brez dvojbe bolna.

Da človek v taki atmosferi poseže z obema rokama po knjigi dobrega humorja in pikre satire, ni zameriti. Kakor nekoliko jasnega dne, nekaj otročjega zvonkega smeha v meglo in noč se nam zde Murnikovi „Navihanci“. To je sporadična prikazen v Slovencih, in prepričani smo, da zasluži tako delo nekoliko več pozornosti.

Če pa pravimo, da zasluži pozornost knjiga humorista, zavarujemo se naprej proti pre-kemu sodu nekaternikov, ki bi že zaradi tega stavka vzrujali svoj žolč in rekli: — Ta pa ve, kaj je umetnost! Prismodarije in otročarije cenijo bolj kot Pindarjevo in Horacijjevo odo ter Šekspirovo dramo. — Ne, ni tako. Jasno je, da humorist ni na višku umetnosti, da je pa humor nekaj vesplošno-človeškega. In prav zato, ker je vsakdanji, prav zato se je težko povzpeli do humorja, ki ni vsakdanji, ki je dober, ki ne rodi samo vegetativnega in čutnega užitka s tem, da draži živce v smeh — marveč nam daje tudi intelektualne hrane in se dotika celo etične strani. Tak pa je Murnikov humor; zato ga hvalimo, ker ni le igra v besedi, ampak humor v značajih.